

ORDKLASSER

ORDKLASSE	DEFINITION	EKSEMPEL
Udsagnsord (verbum)	Man kan sætte ”at” eller ”jeg” foran ordet	at danse / at tale jeg danser / jeg taler
Navneord (substantiv)	Man kan sætte ”en” eller ”et” foran ordet og ”-en” eller ”-et” bag på ordet	en hund / et hus hunden / huset
Egennavn (Proprium)	Navn på person, sted o.l.	Pernille / Århus
Stedord (pronomen)	Kan ofte sættes i stedet for eller henviser til navneord / egennavn	han / denne / hendes /sig
Tillægsord (adjektiv)	Lægger sig til et navneord, egennavn eller stedord	en klog mand manden er klog / han er klog
Biord (adverbium)	Lægger sig til udsagnsord / tillægsord / andre biord / hele sætningen	han tegner flot / en fantastisk klog mand / han tegner fantastisk flot / heldigvis tegner han flot
Forholdsord (præposition)	Danner en forbindelse med det / de ord, der kommer bagefter (styrelsen) – det er ofte navneord, egennavn og stedord	på bordet / med Pernille / under den
Bindeord (konjunktion)	Forbinder ord / led / sætninger	Peter eller Pernille / far og mor spiser / han sover, fordi han er træt
Kendeord (artikel)	Gør et navneord bestemt eller ubestemt	en hund / hunden et hus / huset den store hund det dyre hus
Talord (numerale)	Angiver antal eller rækkefølge	en / to / tre (mængdetal) første / anden / tredje (ordenstal)

Ordklasser

Ordklasser, test i danske og latinske betegnelser: <http://www.quia.com/cm/18447.html>

Ordklassetest1: <http://www.quia.com/cm/18250.html>

Ordklassetest2: <http://www.quia.com/jq/50798.html>

Ordklasser, afsluttende: <http://www.quia.com/tq/277875.html>

UDSAGNSORD

Ubøjede former

Udsagnsordene kan findes i tre ubøjede former:

I ovenstående sætning finder vi fem almindelige sætningsled. Disse findes ved at spørge på denne måde (rækkefølgen skal overholdes!):

Udsagnsled o (verbal)	findes ved at se hvilket ord man kan sætte ”jeg” foran ... jeg giver ... giver = udsagnsled o
Grundled x (subjekt)	findes ved at spørge ”hvem” / ”hvad” + 1. (=giver) ... hvem giver? ... Svar: Jeg giver ... Jeg = grundled x
Genstandsled D (direkte objekt) (akkusativobjekt)	findes ved at spørge ”hvad” + 1. (=giver) + 2. (=jeg) ... hvad giver jeg? ... Svar: Jeg giver morgenmad ... morgenmad = genstandsled D
Hensynsled (indirekte objekt) (dativobjekt)	findes ved at spørge ”til hvem” + 1. (=giver) + 2. (=jeg) + 3. (=morgenmad) ... til hvem giver jeg morgenmad? ... Svar: Jeg giver min mand morgenmad ... min mand = hensynsled
Biordsled (adverbial)	findes ved at spørge med hv-ord, f.eks. hvor / hvordan / hvornår / hvor længe ... hvor giver jeg min mand morgenmad? ... Svar: på sengen ... på sengen = biordsled Et biordsled udgøres ofte af et biord eller et forholdsordslid. ~

Udover de allerede nævnte led skal nævnes:

Omsagnsled til grundled Ä (subjektsprædikat)	Findes når udsagnsordet i sætningen er ”være” / ”blive” / ”hedde” / ”synes” / ”kaldes” Det fortæller noget om grundledet	huset er stort / han bliver vred / Ä Ä jeg hedder Pernille Ä
---	---	--

Sætningsled

Sætningsled, subjekt: <http://www.quia.com/pop/34210.html>

Sætningsled, objekt vs. subjektsprædikat: <http://www.quia.com/pop/34211.html>

Sætningsled, dativ: <http://www.quia.com/pop/34212.html>

Grundled

Grundledet er enten **ental** eller **flertal**.

Det står enten i **1.**, **2.** eller **3. person**.

1. person er den / de, der taler.

2. person er den / dem, man taler til.

3. person er den / dem, man taler om.

--	--

	Ental	Flertal
1. person	jeg	vi
2. person	du	I
3. person	han, hun, den, det, man, navneord i ental	de, navneord i flertal

I visse tilfælde består grundledet af mere end et led, f.eks.

Min far og jeg spillede skak
 x x o D

Faderen og sønnen spillede skak.

x x o D

Sådanne grundled, der forbindes med ”og”, betragtes som **flertal**.

Personen afgøres af, hvilket stedord man kan sætte i stedet for grundledet:

Min far og jeg = vi, dvs. 1. person flertal

Faderen og sønnen = de, dvs. 3. person flertal

Forholdsordsled

Et biordsled udgøres ofte af et biord eller et forholdsordsled.

~

Forholdsordsled (præpositionsforbindelser) består af et forholdsord + styrelse. De to ord ”hører sammen”.

F.eks. **på bordet, i sengen, foran vinduet, bagved døren**

Grundled

Grundled i 1., 2., eller 3. p. ental/flertal: <http://www.guia.com/jg/334834.html>

Sammenfattende øvelse til ovenstående: <http://www.guia.com/cb/29914.html>

PERIODER OG SÆTNINGER

Perioder

En **periode** er den eller de sætninger, der er afgrænset af punktum, semikolon, udråbstegn eller spørgsmålstegn, f.eks.

Peter og Pernille gik hen til naboen, fordi de gerne ville lege med Line.

Sætninger

I næsten alle tilfælde vil en sætning indeholde mindst et **grundled** og et **udsagnsord**, f.eks.

Peter løber. Jeg synger. Min mor har arbejdet. Han skal sove.

X O X O X O-----O X O---O

Der findes to slags sætninger: **hovedsætninger** og **bisætninger**.

Hovedsætninger kan stå alene, f.eks

Peter og Pernille gik hen til naboen

Bisætninger kan ikke stå alene, f.eks.

fordi de gerne ville lege med Line